

LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

2013 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2014 m. vasario 14 d.
Vilnius

I. STRATEGINIŲ POKYČIŲ ĮGYVENDINIMAS

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau Nacionalinė biblioteka) yra nacionalinė kultūros įstaiga, kaupianti, organizuojanti ir sauganti rašytinį Lietuvos kultūros paveldą, formuojanti Lietuvos mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui aktualių Lietuvos ir užsienio dokumentų fondą bei teikianti bibliotekinio informacinio aprūpinimo paslaugas visuomenei. **Nacionalinės bibliotekos misija** – užtikrinti Lietuvos žinių visuomenės poreikių dokumentinei ir skaitmeninei informacijai patenkinimą.

Nacionalinės bibliotekos uždaviniai:

- rašytinio Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas,
- bibliotekos fondo, sudaryto iš Lietuvos mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui aktualių dokumentų, formavimas,
- Lietuvos ir su Lietuva susijusių publikuotų dokumentų kaupimas ir bibliografinė apskaita,
- dokumentų paieškos sistemos ir duomenų bazių kūrimas,
- žinių ir informacijos vartotojų poreikių tenkinimas,
- bibliotekininkystės, bibliografijos, informatikos ir knygotyros mokslinių tyrimų vykdymas,
- bibliotekininkystės ir bibliografijos norminių dokumentų projektų rengimas, šio darbo koordinavimas bei metodinė parama Lietuvos bibliotekoms,
- Lietuvos bibliotekų integravimas į pasaulio bibliotekų ir informacijos įstaigų tinklą.

Nacionalinės bibliotekos veiklos prioritetai 2013 m. ir jų įgyvendinimas:

1. Infrastruktūrinių sąlygų užtikrinimas, siekiant įgyvendinti Nacionalinei bibliotekai teisės aktais nustatytas veiklas.

Svarbiausi darbai įgyvendinant šį prioritetą 2013 m. buvo pagrindinio Nacionalinės bibliotekos pastato rekonstrukcijos tolimesnis vykdymas bei Lietuvos Respublikos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) plėtra.

Vykdamas rekonstrukciją pasiekta 10,2 proc. rekonstruojamo pastato ploto padidėjimo, darbų įvykdymas nuo sąmatinės vertės sudarė 8,8 proc. Vykdamas Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos pastato rekonstrukciją atlikti grindų paruošimo ir betonavimo darbai, buvo formuojamos angos (durų, langų) ir patalpų pertvaros bei vykdomas jų paruošimas apdailai. Sumontuotos ir paruoštos apdailai pakabinamos lubos. Lygiagrečiai su šiais darbais buvo įrengiamos šildymo, vėdinimo, kondicionavimo, dulkių šalinimo, automatikos, nuotekų, dujų gesinimo sistemos. Taip pat montuotos elektros, gaisrinės ir apsauginės signalizacijos, įėjimo kontrolės bei vaizdo stebėjimo sistemos.

LIBIS infrastruktūros plėtra siekė tikslo perkelti sistemos funkcionalumą į žiniatinklio terpę, įgyvendinti elektroninių katalogų atitiktą ateities technologijoms, perkelti teikiamas elektronines paslaugas į aukštesnį lygį, keistis elektroniniais dokumentais su LR institucijomis, užtikrinti elektroninės informacijos ir kibernetinėje erdvėje teikiamų paslaugų konfidencialumą, vientisumą ir prieinamumą, elektroninių ryšių tinklą, informacinės sistemos apsaugą nuo incidentų ir kibernetinių atakų, asmens duomenų ir privatumo apsaugą. Plėtojant „vieno langelio“ principą, įgyvendinta galimybė skaitytojams užsakyti/rezervuoti bei gauti informaciją apie užsakytus/rezervuotus/išduotus dokumentus visose LIBIS bibliotekose. Siekiant optimizuoti LIBIS bibliotekų serverinės įrangos atnaujinimo kaštus, pradėtas pirmasis viešųjų bibliotekų darbo centralizavimo etapas, kurio metu viešųjų bibliotekų LIBIS katalogai bus perkelti į Nacionalinės bibliotekos infrastruktūrą. 2013 m. perkelti Palangos miesto ir Panevėžio rajono viešųjų bibliotekų katalogai. Vykdytą investicinį projektą „Elektroninių leidinių pateikimo skaitytojui ir intelektualios elektroninių išteklių paieškos bibliotekų kataloguose įgyvendinimas“, sukurtas e. knygų gavimo iš leidėjų bei skolinimo veiklos modelis, pradėti e. leidinių skolinimo sistemos kūrimo darbai. LIBIS infrastruktūros atnaujinimas 2013 m. siekė planuotus 0,26 proc.

2. Projekto „Bibliotekos pažangai“ veiklų tęstinumo Lietuvos viešosiose bibliotekose užtikrinimas

Svarbiausi darbai įgyvendinant šį prioritetą buvo centralizuotų informacinių sistemų palaikymas ir priežiūra, LIBIS bibliotekų darbuotojų mokymai naudotis naujomis informacinėmis technologijomis bei suaugusiųjų mokymo pagrindų bei viešųjų bibliotekų veiklų viešinimas.

Nacionalinė biblioteka, perėmusi projekto „Bibliotekos pažangai“ sukurtus tinklus, tęsė įsipareigojimus palaikyti ir prižiūrėti centralizuotas informacines sistemas, vykdyti situacijos stebėseną nacionaliniu mastu bei atnaujinti viešųjų bibliotekų specialistų kvalifikaciją. Atnaujintos 2 bibliotekinių mokymo programos, tobulinta dėstytojų kvalifikacija. Vykdytos ir viešintos tiesioginės interneto transliacijos iš Nacionalinės bibliotekos studijos, vykdytos akcijos komunikavimo kampanijų svetainėje Gyvoji krašto enciklopedija „Graži tu mano“ www.Grazitumano.lt. Bibliotekų veiklų viešinimui buvo skirta tarptautinė konferencija „Bibliotekos – socialiniams pokyčiams 2013: Baltijos regiono šalių patirtis“, turėjusi oficialaus Lietuvos pirmininkavimo Europos Tarybai renginio statusą.

2013 m. su Bilo ir Melindos Geitsų fondu pasirašyta bendradarbiavimo sutartis dėl naujo projekto „Bibliotekos pažangai 2“ įgyvendinimo Lietuvoje, kurį iš dalies finansuoja ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Trejus metus trukusio 2013 m. gruodį prasidėjusio Nacionalinės bibliotekos įgyvendinamo projekto „Bibliotekos pažangai 2“ tikslas – sustiprinti Lietuvos bibliotekų gebėjimus tenkinti besivystančios bendruomenės poreikius ir įtvirtinti bibliotekas kaip tvarias bendruomenines institucijas, galinčias pagerinti Lietuvos žmonių gyvenimo kokybę. Projektas ugdys bibliotekų darbuotojų gebėjimus kurti naujas gyventojų poreikius atitinkančias paslaugas, prisidedamas prie esminių strateginių Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir „Europa 2020“ tikslų, ypač skaitmeninės darbotvarkės, socialinės atskirties mažinimo ir mokymosi visą gyvenimą srityse.

3. Spaudinių, duomenų bazių ir kitų dokumentų komplektavimas

Svarbiausias darbas įgyvendinant šį prioritetą buvo spaudinius, duomenų bazių ir kitų dokumentų įsigijimas.

Pagrindiniai Nacionalinės bibliotekos fondo komplektavimo šaltiniai buvo privalomasis egzempliorius, dokumentų pirkimas bei gavimas per mainus ir dovanos. Dokumentams įsigyti 2013 m. skirta 119,8 tūkst. Lt. (2012 m. – 121 tūkst.) 2013 m. fondus papildė 41 097 fiz. vnt. dokumentų, 93,4 proc. planuoto gauti dokumentų kiekio. Privalomasis egzempliorius sudarė 61,8% gautų

dokumentų. Spausdinto dokumentinio paveldo fondo didėjimo galimybės tebelieka ribotos, Lietuvos dokumentinio paveldo fondas 2013 m. padidėjo 0,51 proc. 2013 m. Nacionalinė biblioteka turėjo prieigą prie 26 Lietuvos ir užsienio duomenų bazių, 3 duomenų bazių archyvų ir bibliografinių nuorodų bei straipsnių tvarkymo programos *Refworks*. Iš jų – 17 užsienio duomenų bazių, 2 duomenų bazių archyvus ir bibliografinių nuorodų ir straipsnių tvarkymo programą *Refworks* – prenumeravo per Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos vykdomą projektą „eMoDB.LT2: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai – antrasis etapas“. Vartotojai galėjo skaityti per 23 tūkst. visateksčių el. periodinių leidinių, 5,2 tūkst. visateksčių el. knygų ir kitų dokumentų. .

4. Virtualios elektroninio paveldo sistemos (VEPS) plėtra

Svarbiausi darbai 2013 m. įgyvendinant šį prioritetą buvo dokumentinio paveldo skaitmeninimas bei skaitmeninio kultūros paveldo turinio duomenų banko plėtra, užtikrinant skaitmeninto kultūros paveldo turinio prieinamumą internete, ilgalaikį saugojimą bei efektyvią sklaidą, integraciją į europinio skaitmeninio kultūros paveldo erdvę. 2013 m. skaitmeninimui atrinkta ir į prioritetinį sąrašą įtraukta 1,5 tūkst. dokumentų, internete buvo prieinama 27,7 tūkst. skaitmenintų Lietuvos kultūros paveldo objektų. Plėtotas skaitmeninto Lietuvos kultūros paveldo integravimas į *Europeana* portalą, į šį portalą 2013 m. perduoti 8 132 knygų, periodinių leidinių, rankraštinų dokumentų bibliografiniai įrašai. Galutinis VEPS plėtros siekis yra atminties ir kitų su kultūros paveldu susijusių institucijų skaitmeninto turinio įtraukimas į bendrą elektroninio paveldo sistemą. Didelės reikšmės šių institucijų sąveikai skaitmeninant ir integruojant kultūros paveldą turi veiklos koordinavimas, pagrįstas Skaitmeninimo stebėsenos sistema, kurią kuria ir diegia Nacionalinė biblioteka kartu su Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Sistema užtikrins tikslios informacijos apie skaitmeninimo veiklas, vykdomas šalies institucijose, gavimą ir leis išvengti funkcijų dubliavimo bei taupyti finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

II. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

STRATEGINIS TIKSLAS 01: Užtikrinti nacionalinio publikuoto ir rankraštinio kultūros paveldo kaupimą, saugojimą, aktualinimą ir sklaidą

Strateginis tikslas 2013 m. įgyvendintas toliau kaupiant, bibliografiškai apskaitant, tiriant, saugant ir sudarant visuomenei galimybes pažinti publikuotą ir rankraštinį Lietuvos bei kitų šalių kultūros paveldą. Šios galimybės buvo realizuojamos per visuomenės informacinį aprūpinimą pasitelkiant tradicines ir plėtojant naujomis informacinėmis technologijomis grįstas elektronines, interaktyvias bibliotekos paslaugas, bei skatinant vartotojus aktyviau jomis naudotis, kuriant ir skleidžiant skaitmenintą kultūros paveldo turinį.

Strateginio tikslo pasiekimas ir nauda visuomenei vertinami pagal šiuos efekto vertinimo kriterijus:

Vertinimo kriterijaus kodas	Efekto vertinimo kriterijaus pavadinimas	2013 metų efekto vertinimo kriterijaus reikšmė		Nepasiektų arba viršytų efekto vertinimo kriterijų reikšmių priežastys
		Planuota	Įvykdyta	
E-01-01	Lietuvos dokumentinio paveldo fondo didėjimas (procentais)	0,6	0,51	Kriterijaus reikšmė pasiekta 85 proc. Priežastys – 2013 m. 38,4 proc. komplektavimui skirtų lėšų panaudota aktualių užsienio knygų įsigijimui, kas santykinai sumažino Lietuvos dokumentinio paveldo fondo didėjimą.

Ataskaitiniais metais Nacionalinėje bibliotekoje esantis Lietuvos dokumentinio paveldo fondas padidėjo 0,51%. Iš viso Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo (NPDAF) Spaudos archyve 2013 m. pabaigoje buvo 2,57 mln. fiz. vnt. dokumentų. Pagrindinis dokumentų gavimo šaltinis buvo Lietuvos leidėjų siunčiamas nemokamas privalomasis egzempliorius. Vykdydama šio fondo dokumentų bibliografinę ir statistinę apskaitą, Nacionalinė biblioteka toliau kūrė Nacionalinės bibliografijos duomenų banką ir 2013 m. į jį patalpino 204,9 tūkst. bibliografinių įrašų, parengė ir išleido valstybinės bibliografijos rodyklės „Bibliografijos žinios“ dalis *Knygos, Garso ir vaizdo įrašai, elektroniniai ištekliai ir Serialiniai leidiniai*, spaudos statistikos metininką. Siekiant užtikrinti ilgalaikį dokumentų išsaugojimą ir atkurti pažeistų dokumentų funkcionalumą, vykdyta bibliotekos fondo dokumentų patikros ir įvertinimo programa (vertinta NPDAF 1600–1900 m. leistų dokumentų būklė) bei vykdyti dokumentų ilgalaikio išsaugojimo darbai. Visuomenės poreikiams išduota 11,3 tūkst. Spaudos archyvo dokumentų, aptarnauta 1,6 tūkst. lankytojų.

Vertinimo kriterijaus kodas	Efekto vertinimo kriterijaus pavadinimas	2013 metų efekto vertinimo kriterijaus reikšmė		Nepasiektų arba viršytų efekto vertinimo kriterijų reikšmių priežastys
		Planuota	Įvykdyta	
E-01-02	Skaitmeninio Lietuvos dokumentinio paveldo sklaida internetu (procentais)	90,0	99,6	Kriterijaus reikšmė pasiekta 110,7 proc.

Skaitmeninės bibliotekos funkcijų plėtrai tampant prioritetu, daugiau dėmesio skirta skaitmeninto turinio sklaidai internetu. Ataskaitiniais metais 99,6 proc. Nacionalinės bibliotekos suskaitmenintų dokumentų pateikti internete. Per metus į virtualią elektroninio paveldo informacinę sistemą VEPIS ir portalą www.epaveldas.lt įkelta 21 850 skaitmenintų dokumentų objektų. Iš viso portale iki 2013 m. pabaigos patalpinta 287 762 tūkst. objektų (iš jų 17 838 tūkst. pateikė Nacionalinė biblioteka). Į *Europeana* portalą 2013 m. perduoti 8 132 knygų, periodinių leidinių, rankraštinų dokumentų bibliografiniai įrašai. Vykdydamas projektą „Lietuvių literatūros klasikos kūrinių perkėlimas į elektroninę erdvę“ suskaitmeninti 466 kūriniai.

Strateginio tikslo įgyvendinimui skirta programa „Visuomenės informacinis aprūpinimas“.

PROGRAMOS „VISUOMENĖS INFORMACINIS APRŪPINIMAS“ TIKSLAI

1. Kaupti, saugoti ir sudaryti visuomenei galimybes pažinti publikuotą ir rankraštinį Lietuvos bei kitų šalių kultūros paveldą

Tikslo įgyvendinimui numatytas **1 uždavinys**: Lietuvos ir su Lietuva susijusio publikuoto kultūros paveldo kaupimas, jo bibliografinė apskaita, kitų šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui reikalingų dokumentų fondo sudarymas. Vykdydamas šį uždavinį, pagrindinės veiklos kryptys buvo:

- Sudaryti ir tvarkyti Nacionalinį publikuotų tradicinių dokumentų archyvinį fondą.
- Vykdyti Lietuvos ir užsienio dokumentų, publikuotų lietuvių kalba, bibliografinę ir statistinę apskaitą.
- Sudaryti ir tvarkyti išsamiausią Lietuvoje humanitarinių ir socialinių mokslų tematikos dokumentų fondą.
- Užtikrinti rankraštinio ir publikuoto kultūros paveldo ilgalaikį išsaugojimą.

Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo (NPDAF) spaudos archyve gauta 13 161 fiz. vnt. 6 198 pavadinimų dokumentų ir iki 2013 m. gruodžio 31 d. sukaupta 2 572 608 fiz. vnt. 1 092 720 pavadinimų dokumentų. Vaizdo ir garso dokumentų archyve per metus sukaupta 366 fiz.

vnt. dokumentų. Toliau vykdyta Šv. Jurgio bažnyčios patalpose esančio dokumentų fondo tvarkymo programa, kurią planuojama baigti iki 2016 m.

2013 m. gruodžio 31 d. Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (toliau NBDB) buvo 2 552 613 valstybinės einamosios, nacionalinės retrospektyviosios bei lituanikos bibliografinių įrašų, tarp jų 2 298 314 dokumentų sudedamųjų dalių (straipsnių) bibliografinių įrašų. 2013 m. sukurta 204 851 bibliografinis įrašas, tarp jų 185 437 dokumentų sudedamųjų dalių (straipsnių) bibliografinių įrašų (90,5 proc.). Įrašus į NBDB teikė ir 65 Lietuvos viešosios bibliotekos.

Parengti ir išleisti 7 nacionalinės bibliografijos ir spaudos statistikos leidiniai. Toliau vykdyta nacionalinės bibliografijos retrokonversija. Nacionalinių agentūrų skyrius sistemingai registravo Lietuvos knygų, muzikos, serialinių leidinių leidėjus, vykdė Lietuvos knygų, muzikos, serialinių leidinių bei kitų tęsiamųjų išteklių standartinę numeraciją, jų sklaidą.

Nacionalinėje bibliotekoje komplektuojamas ir saugomas išsamus humanitarinių ir socialinių mokslų tematikos fondas. 2013 m. fondas papildytas 41 097 fiz. vnt. dokumentų. Dokumentams įsigyti skirta 119,8 tūkst. Lt. Privalomasis egzempliorius sudarė 61,8 proc. gautų dokumentų. Vykdyti dokumentų mainai su 8 Lietuvos institucijomis ir 98 partneriais iš užsienio šalių.

Dokumentų konservavimo ir restauravimo centre (toliau – DKRC) vykdyti dokumentų ilgalaikio išsaugojimo darbai. Svarbiausias jų – NPDAF spaudos archyvo fondo būklės tikrinimo programa, leidžianti įvertinti dokumentų būklę. Gautų duomenų analizės pagrindu kuriama speciali spaudos archyvo dokumentų apsaugos programa. Bibliotekos fondo dokumentų patikros ir įvertinimo programą Nacionalinė biblioteka sukūrė ir vykdo vienintelė Lietuvoje.

2. Plėtoti vientisą elektroninio paveldo sistemą, užtikrinančią kultūros paveldo objektų saugojimą, prieigą ir integravimą į bendrą skaitmeninę Lietuvos ir Europos kultūros paveldo erdvę

Tikslo įgyvendinimui numatytas **uždavinys**: kurti ir plėtoti virtualią elektroninio paveldo sistemą. Vykdamas šį uždavinį, pagrindinės veiklos kryptys buvo:

- Sudaryti teisinės, organizacinės ir kitas reikiamas sąlygas, kad būtų vykdomos Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos strategijoje numatytos Nacionalinės bibliotekos, kaip skaitmeninio centro, funkcijos.
- Kurti dokumentinio paveldo, saugomo Lietuvos bibliotekose, skaitmenintą turinį.
- Plėtoti skaitmeninto kultūros paveldo turinio duomenų banką.

2013 m. parengta Skaitmeninio stebėsenos sistemos metodika. Bendradarbiaujant su Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetu parengtas Lituanistinio kultūros ir mokslo paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir sklaidos tarpinstitucinės programos 2014–2020 metams projektas. Nacionalinio skaitmeninio ir virtualios elektroninio paveldo sistemos centras vykdė kompetencijos centro funkcijas, organizuodamas specialistų mokymus ir konsultuodamas skaitmeninio turinio kūrėjus šalies bibliotekose ir kitose atminties institucijose skaitmeninių objektų bei elektroninių išteklių aprašo, skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir sklaidos standartų klausimais.

Plėtotas skaitmeninto Lietuvos kultūros paveldo integravimas į *Europeana* portalą, toliau vykdytas knygų, periodinių leidinių, rankraštinųjų dokumentų bibliografinių įrašų eksportavimas į portalą www.europeana.eu. Iš viso į *Europeana* portalą 2013 m. perduoti 8 132 bibliografiniai įrašai.

Virtualios elektroninio paveldo sistemos plėtos projekto metu sukurta Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninio infrastruktūra sėkmingai naudota tolesniam dokumentinio paveldo skaitmeninto

turinio kūrimui. Nacionalinėje ir kitose Lietuvos bibliotekose suskaitmeninta 49 855 tūkst. knygų, periodinių leidinių ir rankraštinų dokumentų, atpažinta 13,0 tūkst. puslapių 1823–1940 m. laikotarpio periodikos.

Toliau vykdytas projektas „Lietuvių literatūros klasikos kūrinių perkėlimas į elektroninę erdvę“. Atliktas bandomasis skaitmenintų kūrinių integravimas į Virtualios elektroninio paveldo informacinės sistemos (VEPIS) struktūroje kuriamą lietuvių literatūros klasikų kūrinių elektroninių knygų biblioteką. Visi skaitmeninti lietuvių literatūros klasikos kūriniai bus prieinami vartotojams 2014 m. užbaigus projektą.

Per metus į virtualią elektroninio paveldo informacinę sistemą VEPIS ir portalą www.epaveldas.lt įkelta 21 850 skaitmenintų dokumentų objektų. Iš viso portale iki 2013 m. pabaigos patalpinta 287 762 tūkst. objektų (iš jų 17 838 tūkst. pateikė Nacionalinė biblioteka). Tobulinant portalą www.epaveldas.lt, plėtos elektroninės paslaugos vartotojams, pateikiant daugiau ir įvairesnio turinio kultūros paveldo objektų. Parengtas pasiūlymas dėl projekto „Virtualios elektroninio paveldo sistemos (VEPS) plėtra: į vartotojus orientuotų elektroninių paslaugų kūrimas bei skaitmeninio lituanistinio kultūros ir mokslo paveldo sklaida“, kuriame dalyvauti išreiškė norą 21 Lietuvos atminties ir su kultūros paveldu susijusi organizacija.

3. Vykdyti parlamentinės bibliotekos funkcijas

Tikslo įgyvendinimui numatytas **uždavinys**: tenkinti Lietuvos Respublikos Seimo narių, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir kitų valstybės valdžios institucijų informacijos poreikius. Vykdam šį uždavinį, pagrindinė veiklos kryptis buvo:

- Lietuvos Respublikos Seimo vadovybės, Seimo narių, jų patarėjų, komitetų ir komisijų narių, kitų valstybės tarnautojų bibliografinis bei informacinis aprūpinimas.

Sukurta 29,1 tūkst. periodinės spaudos straipsnių bibliografinių įrašų ir parengta 210 spaudos apžvalgų, kuriose išsamiai atspindima Seimo narių, Prezidento, Ministro Pirmininko, ministrų, Lietuvai atstovaujančių Europos Parlamento narių, partijų veikla, Lietuvos politinio, ekonominio, teisinio bei kultūrinio gyvenimo aktualijos. Parengtos Lietuvos miestų ir rajonų spaudos, partijų, judėjimų, žinybų spaudos, Lenkijos spaudos, teisės klausimų bibliografinės apžvalgos. Bibliografinių užklausų skaičius Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai laikotarpiu išaugo 1,5 karto. Šiuo laikotarpiu Seimui kas savaitę rengti bibliografiniai sąrašai apie Lietuvos pirmininkavimą ES Tarybai ir Rytų partnerystės viršūnių susitikimą Vilniuje. Pasibaigus pirmininkavimui šiame sąrašė buvo per 1,6 tūkst. įrašų.

4. Užtikrinti prieigą prie žinių ir informacijos, plėsti bibliotekos paslaugas, siekiant įgyvendinti informacinės visuomenės kūrimo idėjas

Tikslo įgyvendinimui numatytas **uždavinys**: maksimalios prieigos prie Nacionalinės bibliotekos fondo sudarymas, elektroninių paslaugų plėtra. Vykdam šį uždavinį, pagrindinės veiklos kryptys buvo:

- Sudaryti maksimalią prieigą prie Nacionalinės bibliotekos fondo, panaudojant naujausias technologijas.
- Gerinti bibliotekos paslaugų vartotojams kokybę, tobulinti elektronines paslaugas.

Nacionalinės bibliotekos elektroniniame kataloge per metus sukurti 49 648 nauji įrašai ir metų pabaigoje katalogo įrašų skaičius išaugo iki 935,2 tūkst. 2013 m. pabaigoje Nacionalinės bibliotekos autoritetinių įrašų duomenų bazėje buvo 700,6 tūkst. įrašų. Duomenų bazės kūrimo, be Nacionalinės, dalyvavo Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių, Lietuvos technikos ir Kauno apskrities viešoji bibliotekos. 2013 m. duomenų bazę prenumeravo 81 Lietuvos biblioteka.

Pradėtas kurti naujas Nacionalinės bibliotekos elektroninių katalogų kontrolės mechanizmas, apimantis dokumentus pagal tipus bei kūrėjus ir užtikrinantis racionalų elektroninių išteklių archyvo formavimą.

Nacionalinės bibliotekos kataloguose ir duomenų bazėse atlikta 3,8 mln. paieškų, 4,2 mln. seansų ir atsisiųsta 2,4 mln. įrašų. Toliau didėjo bibliotekų, muziejų ir archyvų kultūros paveldo portalo turinio vartotojų skaičius, virtualių apsilankymų skaičius šiame portale per metus padaugėjo 29,4 proc. Siekiant užtikrinti platesnę kultūros paslaugų, bibliotekos sukauptų informacijos išteklių sklaidą, buvo rengiami ir Nacionalinės bibliotekos interneto svetainėje publikuojami 7 serialiniai elektroniniai leidiniai, taip pat Lietuvos žymių žmonių biobibliografijos, virtualios teminės ir gautų naujų leidinių parodos. Elektroninių paslaugų spektrą išplėtė interaktyvių elektroninių viešųjų paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt, sukurtas Nacionalinei bibliotekai įgyvendinus projektą „Interaktyvių elektroninių paslaugų, skirtų leidiniams ir publikacijoms užsakyti ir gauti viešosiose bibliotekose, plėtra“.

2013 m. Nacionalinė biblioteka turėjo prieigą prie 26 Lietuvos ir užsienio duomenų bazių, 3 duomenų bazių archyvų ir bibliografinių nuorodų bei straipsnių tvarkymo programos *Refworks*. Vartotojai galėjo skaityti per 23 tūkst. visateksčių el. periodinių leidinių, 5,2 tūkst. visateksčių el. knygų ir kitų dokumentų. Didėjo elektroninių informacijos išteklių panauda. Lietuvos ir pasaulio duomenų bazėse lankėsi 24 tūkst. unikalų virtualių vartotojų, atsisiųsta 342 tūkst. įrašų, atlikta 134 tūkst. paieškų.

Nacionalinė biblioteka dalyvavo JAV Kongreso bibliotekos vykdomos Tarptautinio kooperuoto katalogavimo programos (Program for Cooperative Cataloging – PCC) Dalykinių rubrikų sudarymo projekte SACO (Subject Authority Cooperative Project), organizavo Lietuvos mokslininkų, tyrėjų, bibliotekininkystės ir informacijos specialistų bei praktikų mokslo darbų teikimą į nemokamą teminę *E-LIS* saugyklą.

5. Plėtoti Lietuvos bibliotekininkystės teoriją ir praktiką, spartinant integraciją į tarptautinės bibliotekininkystės procesus

Tikslo įgyvendinimui numatytas **uždavinys**: bibliotekų veiklos pokyčių stebėseną, tyrimas, analizavimas bei norminimas, šiuolaikinės bibliotekininkystės teorijos ir bibliotekų patirties sklaida. Vykdamas šį uždavinį, pagrindinės veiklos kryptys buvo:

- Plėtoti bibliotekininkystės, bibliografijos ir knygotyros mokslų tiriamąją ir metodinę veiklą.
- Studijuoti Lietuvos ir užsienio bibliotekų teorijos ir praktikos raidą, skleisti informaciją apie ją.
- Dalyvauti Lietuvos bibliotekų veiklos standartizavimo ir teisės aktų projektų rengimo procesuose.
- Plėtoti Nacionalinės bibliotekos tarptautinio bendradarbiavimo programą.

Dalyvauta ekspertų darbo grupėse vykdamas LiBiTop projektą, kuriuo siekiama parengti strateginio planavimo priemones, padėsiančias bibliotekų vadovams ir jų veiklą kuruojančioms valdžios institucijoms priimti sprendimus dėl bibliotekų ateities plėtros galimybių ir perspektyvų.

Kartu su apskričių bibliotekomis atliktas tyrimas „BIX (Bibliotheksindex) metodikos tinkamumas vertinant viešųjų bibliotekų veiklą“. Šiuo tyrimu buvo siekiama nustatyti rodiklių tinkamumą šalies viešųjų bibliotekų reitingavimui ir jų veiklos diagnozavimui: pateiktos rodiklių interpretacijos ir taikymo apribojimai, aptarti bibliotekų vidaus ir išorės veiksniai, kurie daro įtaką veiklos rezultatams. Gauti tyrimo rezultatai parodė, kad daug efektyviau būtų vertinti ne pagrindines

viešąsias bibliotekas (VB), bet visą savivaldybės viešųjų bibliotekų sistemą (SVB): VB ir teritorinius padalinius, todėl 2014 m. numatyta šį tyrimą tęsti.

Atliktas koordinuotas tyrimas „Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros plėtros strategijas“, kurio tikslas – ištirti savivaldybių viešųjų bibliotekų vaidmenį įgyvendinant savivaldos kultūros plėtros strategijas, išanalizuoti pagrindines savivaldybių viešųjų bibliotekų sąveikos su savivaldos institucijomis problemas. Organizuojant tyrimą bendradarbiauta su Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) vadovais.

Kartu su Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija (LMBA) ir apskričių viešosiomis bibliotekomis vykdytas koordinuotas tyrimas „Prenumeruojamų duomenų bazių panauda Lietuvos viešosiose bibliotekose“.

2013 m. gruodį pradėti parengiamieji viešųjų bibliotekų poveikio vertinimo tyrimų metodologijos ir metodikos kūrimo darbai nacionalinio projekto „Bibliotekos pažangai 2“ veiklos kontekste.

Pagrindinės 2013 m. mokslo tiriamųjų darbų temos buvo: nacionalinė bibliografija; Lietuvos muzikos dokumentai; rankraščiai, senos ir retos knygos; kultūros paveldo išsaugojimas ir sklaida; informacijos ir dokumentavimo standartai, terminija; vaikų literatūra ir skaityba; bibliotekų istorija. Nacionalinės bibliotekos leidiniai atspindėjo įvairias bibliotekos veiklos kryptis. 2013 m. iš viso išleisti 19 pavadinimų leidiniai. Nauji bibliotekos leidiniai buvo pristatomi jos interneto svetainėje, žurnale „Tarp knygų“, o vasario mėn. vykusioje Vilniaus knygų mugėje jie buvo pateikti Nacionalinės bibliotekos stende.

2013 m. parengti leidybai ir išleisti tarptautiniai standartai „ISBD: tarptautinis standartinis bibliografinis aprašas. Jungtinė laida: [lietuviškas vertimas]“ ir „LST ISO 26324:2013 Informacija ir dokumentavimas. Objekto skaitmeninio identifikatoriaus sistema (tapatus ISO 26324:2012)“. Lietuvos standartais perimti 55 ISO informacijos ir dokumentavimo srities standartai. Dalyvauta IFLA UNIMARC nuolatinio komiteto veikloje, teikti pasiūlymai dėl UNIMARC formato tobulinimo. Parengta 2014 m. standartų programa.

Nacionalinės bibliotekos tarptautinio bendradarbiavimo kryptys 2013 m. buvo dalyvavimas tarptautinių profesinių organizacijų veikloje, bendradarbiavimas su nacionalinėmis bibliotekomis, tarptautinių projektų ir dokumentų mainų programų vykdymas. Bendradarbiauta su lietuvių išeivijos kultūros centrais ir kitomis organizacijomis lituanistinių leidinių komplektavimo ir bibliografijos rengimo klausimais, dalyvauta tarptautinėse dokumentų mainų programose. Tęsta narystė šiose tarptautinėse organizacijose:

- Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija IFLA.
- Nacionalinių bibliotekų direktorių konferencija CDNL.
- Europos mokslinių bibliotekų asociacija LIBER.
- Europos nacionalinių bibliotekų direktorių konferencija CENL.
- Europos biblioteka TEL ir Europos skaitmeninė biblioteka *Europeana*.
- Baltijos regiono valstybių bibliotekų asociacija „Bibliotheca Baltica“.
- Tarptautinės ISSN, ISBN ir ISMN agentūros.
- Tarptautinė vaikų ir jaunimo literatūros asociacija IBBY.
- Tarptautinė muzikinių bibliotekų asociacija IAML, Tarptautinė teisės bibliotekų asociacija IALL, Tarptautinė skaitymo tyrimų asociacija IRA, Teisės informacijos centrų ir teisės informacijos specialistų konsorciumas.

6. Išlaikyti ir plėsti Nacionalinės bibliotekos infrastruktūrą

Tikslo įgyvendinimui numatyti du **uždaviniai**: Pagrindinio Nacionalinės bibliotekos pastato rekonstrukcija ir Nacionalinės bibliotekos veiklos užtikrinimas.

Vykdamas Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos pastato rekonstrukciją atlikti grindų paruošimo ir betonavimo darbai, buvo formuojamos angos (durų, langų) ir patalpų pertvaros bei vykdomas jų paruošimas apdailai. Sumontuotos ir paruoštos apdailai pakabinamos lubos. Lygiagrečiai su šiais darbais buvo įrengiamos šildymo, vėdinimo, kondicionavimo, dulkių šalinimo, automatikos, nuotekų, dujų gesinimo sistemos. Taip pat montuotos elektros, gaisrinės ir apsauginės signalizacijos, įeigos kontrolės bei vaizdo stebėjimo sistemos.

Siekiant, kad būtų užtikrinama stabili bibliotekos veikla ir tinkamai įgyvendinamos Nacionalinei bibliotekai teisės aktais nustatytos funkcijos, vykdyta nuolatinė visos bibliotekos infrastruktūros stebėseną, siekta laiku numatyti silpnas grandis ir priimti sprendimus, gerinančius pastatų, techninės bei programinės įrangos, žmogiškųjų išteklių funkcionavimą ir užtikrinančius būtiną plėtrą.

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

Vertinimo kriterijaus kodas	Programos tikslų ir uždavinių vertinimo kriterijų pavadinimai ir matavimo vienetai	2013 metų vertinimo kriterijų reikšmės			Nepasiektų arba viršytų vertinimo kriterijų reikšmių priežastys (netinkamas planavimas, per ilgas derinimas, nepakankami administraciniai gebėjimai ir kita).
		Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdyto procentas	
1 tikslas. Kaupti, saugoti ir sudaryti visuomenei galimybės pažinti publikuotą ir rankraštinių Lietuvos bei kitų šalių kultūros paveldą					
R-01-03-01-01	Lietuvos publikuotų dokumentų archyvinio fondo surinkimo pilnumas (proc.)	82,5	85	103,0	
1 tikslo 1 uždavinys. Kaupti Lietuvos ir su Lietuva susijusio publikuotą kultūros paveldą, vykdyti jo bibliografinę apskaitą, sudaryti kitų šalių mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui reikalingų dokumentų fondą.					
P-01-03-01-01-01	Gaunamų dokumentų kiekis (fiz.vnt.)	44 000	41 097	93,4	
P-01-03-01-01-02	Valstybinės einamosios ir nacionalinės retrospektyviosios bibliografijos įrašų skaičius NBDB (tūkst.vnt.)	240,00	205,23	85,5	Neplanuotai sumažėjo kitų bibliotekų siunčiamų įrašų skaičius, perskirstyta darbuotojų veikla, daugiau dėmesio skiriam BĮ kokybės patikrai.
P-01-03-01-01-03	Bibliografinių įrašų skaičius bibliotekos elektroniniame kataloge (tūkst.vnt.)	50,0	49,65	99,3	
P-01-03-01-01-04	Restauruotų dokumentų skaičius (lapais)	28 000	33 684	120,3	Dėl NPDAF būklės tikrinimo programos koregavimo išlaisvinta dalis darbuotojų/dienų leido padidinti restauravimo

					apimtis.
P-01-03-01-01-05	Irištų dokumentų skaičius (vnt.)	1 980	2 256	113,9	
P-01-03-01-01-06	Mikrofilmuotų dokumentų kadru skaičius (tūkst.vnt.)	60,00	63,07	105,0	
P-01-03-01-01-07	Suteiktų ISSN skaičius (vnt.)	200	334	167,0	Gautas neplanuotai didelis užsakymų kiekis.
P-01-03-01-04-08	Suteiktų ISBN skaičius (vnt.)	4 000	6 320	158	2013 pradėti skaičiuoti ir e. leidiniams suteikti ISBN.
P-01-03-01-04-09	Suteiktų ISMN skaičius (vnt.)	25	70	280	Leidėjai dubliavo spausdintines natas e.leidiniais, todėl dvigubėjo išduodamų ISMN skaičius.
2 tikslas. Plėtoti vientisą elektroninio paveldo sistemą, užtikrinančią kultūros paveldo objektų saugojimą, sklaidą ir integravimą į bendrą skaitmeninę Lietuvos ir Europos kultūros paveldo erdvę					
R-01-03-02-01	Skaitmeninio Lietuvos kultūros paveldo prieinamumas internete (tūkst. vnt.)	24,00	27,75	115,6	
2 tikslo 1 uždavinys. Kurti ir plėtoti virtualią elektroninio paveldo sistemą					
P-01-03-02-01-01	Išgytų licencijų skaičius (vnt.)	2	2	100	
P-01-03-02-01-02	Virtualių apsilankymų portale www.epaveldas.lt skaičius (tūkst. vnt)	200,0	243,29	121,6	Planuojant nepakankamai įvertinta 2012-2013 m. vykdytų projektų įtaka e. paslaugų plėtrai
P-01-03-02-01-03	Skaitmeninimui atrinktų ir įtrauktų į prioritetinį sąrašą dokumentų skaičius (tūkst.vnt.)	1,5	1,5	100	
P-01-03-02-01-04	Skaitmenintų ir saugyklose saugomų kultūros paveldo objektų skaičius (tūkst.vnt)	400,0	230,0	57,5	Planuojant nepakankamai įvertintas VEPS plėtros veiklų poslinkis nuo skaitmeninimo į e.paslaugų vystymą.
3 tikslas. Vykdyti parlamentinės bibliotekos funkcijas					
R-01 01-03-01	Informacinio aprūpinimo užtikrinimas, procentais nuo gautų užklausų (proc.)	100	100	100	
3 tikslo 1 uždavinys. Tenkinti Lietuvos Respublikos Seimo narių, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir kitų valstybės valdžios institucijų informacijos poreikius					
P-01-03-03-01-01	Lietuvos periodinės spaudos straipsnių bibliografinių įrašų skaičius (tūkst.vnt.)	29,00	29,13	100,4	
P-01-03-03-01-02	Parengtų spaudos apžvalgų skaičius (vnt.)	200	210	105	
P-01 01-03-01-03	Įvykdytų bibliografinių užklausų skaičius vnt.)	190	225	118,4	Bibliografinių užklausų skaičių padidino Lietuvos pirmininkavimas ES Tarybai.
4 tikslas. Užtikrinti prieigą prie žinių ir informacijos, plėsti bibliotekos paslaugas, siekiant įgyvendinti informacinės visuomenės kūrimo idėjas					
R-01-03-04-01	Virtualių apsilankymų skaičiaus augimas (proc.)	7,0	24,0	342,9	Planuojant nepakankami įvertinta 2012-2013 m. vykdytų projektų įtaka e. paslaugų plėtrai.

4 tikslo 1 uždavinys. Maksimalios prieigos prie Nacionalinės bibliotekos fondo sudarymas, elektroninių paslaugų plėtra					
P-01-03-04-01-01	Duomenų bazių skaičius (vnt.)	29	29	100,00	
P-01-03-04-01-02	Virtualių apsilankymų skaičius (tūkst. vnt)	330,00	508,68	154,1	Planuojant nepakankami įvertinta 2012-2013 m. vykdytų projektų įtaka e. paslaugų plėtrai.
P-01-03-04-01-03	Apsilankymų skaičius (tūkst. vnt)	130,0	118,61	91,2	
P-01-03-04-01-04	Dokumentų išduotis (tūkst. vnt)	1 200,00	953,17	79,4	E. paslaugų plėtra ir blogos vartotojų aptarnavimo sąlygos rekonstrukcijos metu.
P-01-03-04-01-05	Užklausų, įvykdytų elektroninėmis priemonėmis, skaičius (vnt.)	3 000	4 145	138,2	Planuojant nepakankami įvertinta 2012-2013 m. vykdytų projektų įtaka e. paslaugų plėtrai.
P-01-03-04-01-06	Įvykdytų vartotojų bibliografinių užklausų skaičius (vnt.)	37 000	35 447	95,8	
P-01-03-04-01-07	Registruotų vartotojų skaičius (tūkst.vnt.)	14,00	10,69	76,3	E. paslaugų plėtra ir blogos vartotojų aptarnavimo sąlygos rekonstrukcijos metu.
P-01-03-04-01-08	Dokumentų užsakymų skaičius iš Lietuvos ir užsienio bibliotekų (vnt.)	3 465	2 782	80,3	Plėtėsi alternatyvios paslaugos, TBA paslaugos tampa per brangios vartotojams.
5 tikslas. Plėtoti Lietuvos bibliotekininkystės teoriją ir praktiką, spartinant integraciją į tarptautinės bibliotekininkystės procesus					
R-01-03-05-01	Bibliotekininkystės, bibliografijos ir knygotyros mokslų tiriamųjų darbų rezultatų pateikimas visuomenei, dalis nuo visų mokslo tiriamųjų darbų rezultatų (proc.)	40	40	100	
5 tikslo 1 uždavinys. Bibliotekų veiklos pokyčių stebėseną, tyrimas, analizavimas bei norminimas, šiuolaikinės bibliotekininkystės teorijos ir bibliotekų patirties sklaida					
P-01-03-05-01-01	Parengtų metodinių priemonių skaičius (vnt.)	6	6	100	
P-01-03-05-01-02	Publikacijų skaičius (vnt.)	30	79	197,5	Planuojant nepakankamai įvertinta 2013 m. suintensyvėjusi veiklos rezultatų sklaida.
P-01-03-05-01-03	Parengtų pranešimų skaičius (vnt.)	60	61	101,7	
P-01-03-05-01-04	Asociacijų, kurių narė yra Nacionalinė biblioteka, skaičius (vnt)	10	10	100,0	
P-01 01-05-01-05	Darbuotojų, tobulusių kvalifikaciją, skaičius (asm.)	150	156	104	
P-01 01-05-01-06	Organizuotų seminarų, mokymų ir kvalifikacijos tobulinimo priemonių skaičius (vnt.).	35	33	94,3	
P-01 01-05-01-07	Išleistų leidinių pavadinimų skaičius (vnt.)	18	19	105,5	

6 tikslas. Išlaikyti ir plėsti Nacionalinės bibliotekos infrastruktūrą					
R-01-03-06-01	Rekonstruojamo pastato ploto padidėjimas (proc.)	11,5	10,2	88,7	
6 tikslo 1 uždavinys. Pagrindinio Nacionalinės bibliotekos pastato rekonstrukcija					
P-01-03-06-01-01	Darbų įvykdymas nuo sąmatinės vertės (proc.)	9,9	8,8	88,9	
6 tikslo 2 uždavinys Nacionalinės bibliotekos veiklos užtikrinimas					
P-01-03-06-02-01	Lėšų dalis programos sąmatoje (proc.)	26,0	27,7	106,5	

PROGRAMOS ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimo procentas
Iš viso asignavimų programai (1+2)	21 107,5	21 014,6	99,56
Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas	21 107,5	21 014,6	99,6
Iš jo:	20 602,0	20 600,8	99,99
1.1. bendrojo finansavimo lėšos			
1.2. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	-	-	-
1.3 tikslinės paskirties lėšos ir pajamų įmokos	505,5	413,8	81,86
2. Kiti šaltiniai (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos)	-	-	-

Nepilnai panaudoti programos "Visuomenės informacinis aprūpinimas" (lėšų šaltinis 1.4.1.1.1. Biudžetinių įstaigų pajamų įmokos) asignavimai dėl mažesnio pajamų įmokų surinkimo nei planuota. Taip pat taupant lėšas pajamų įmokų likutis 45,6 tūkst. litų buvo nepanaudotas ir perkeltas į 2014 metus.

STRATEGINIS TIKSLAS 02. Sudaryti infrastruktūrinės sąlygas informacinių paslaugų plėtrai bei ugdyti visuomenės informacinius gebėjimus

Strateginis tikslas 2013 m. buvo įgyvendinamas palaikant ir plečiant Lietuvos Respublikos bibliotekų integralios informacijos sistemos infrastruktūrą, atnaujinant techninę ir programinę įrangą ir tuo sudarant sąlygas tolesniam elektroninių paslaugų tobulinimui ir diegimui, taip pat atnaujinant ir stiprinant projekto „Bibliotekos pažangai“ sukurtus tinklus ir infrastruktūrą. Organizuoti ir koordinuoti mokymai, susiję su viešosios interneto prieigos ir elektroninėmis paslaugomis, vykdyti mokymo poreikių tyrimai, poveikio vertinimo tyrimai ir jų rezultatų analizė bei sklaida.

Strateginio tikslo pasiekimas ir nauda visuomenei vertinami pagal šį efekto vertinimo kriterijų:

Vertinimo kriterijaus kodas	Efekto vertinimo kriterijaus pavadinimas	2013 metų efekto vertinimo kriterijaus reikšmė		Nepasiektų arba viršytų efekto vertinimo kriterijų reikšmių priežastys
		Planuota	Įvykdyta	
E-02-01	Viešos interneto prieigos vartotojų gausėjimas (procentais)	15	14,2	Kriterijaus reikšmė pasiekta 94,7 proc.

2013 m. Nacionalinė biblioteka sudarė sąlygas vartotojams gausiau naudotis vieša interneto prieiga, tobulindama bei viešindama savo e. paslaugas bei efektyviai naudodama Europos Sąjungos ir kitų šaltinių finansuojamų projektų vykdymo laikotarpiu sukurta infrastruktūrą, perkeldama paslaugas skaitmeninę erdvę, įvairius išmaniuosius įrenginius. Į pažangių e. paslaugų, leidžiančių skaitytojams per bendrą prieigą ir naudojantis įvairiais įrenginiais patogiai skolintis e. knygas, atlikti leidinių paiešką bei gauti informaciją apie planuojamas išleisti knygas, sukūrimą nukreiptas projektas „Elektroninių leidinių pateikimo skaitytojui ir intelektualios elektroninių išteklių paieškos bibliotekų kataloguose įgyvendinimas“. Modernizuojamas vieningas interaktyvių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt. Viešos interneto prieigos (VIP) vartotojų prieaugis per metus pasiekė 14,2 proc.

Strateginio tikslo įgyvendinimui skirta programa „Infrastruktūros kūrimas, plėtra ir visuomenės kompetencijų ugdymas LIBIS bibliotekose“.

PROGRAMOS „INFRASTRUKTŪROS KŪRIMAS, PLĖTRA IR VISUOMENĖS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS LIBIS BIBLIOTEKOSE“ TIKSLAI

1. Atnaujinti LIBIS infrastruktūrą ir toliau plėtoti programinę įrangą, siekiant ją pritaikyti naujiems uždaviniams spręsti.

Tikslo įgyvendinimui numatyti 2 **uždaviniai**: LIBIS suvestinio katalogo tolimesnė plėtra ir integravimas į Europos biblioteką ir LIBIS bibliotekų lokalinių sistemų vystymas ir palaikymas.

Lietuvos bibliotekų suvestinis katalogas per metus papildytas 90 tūkst. bibliografinių įrašų, gautų iš 79 Lietuvos bibliotekų. Iki 2013 m. pabaigos šiame kataloge buvo 1,53 mln. pavadinimų dokumentų 4,78 mln. bibliografinių įrašų. Nuo 2011 m. prie katalogo kūrimo prisideda Nacionalinis muziejus, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai.

Pagal Nacionalinės bibliotekos narystės Europos bibliotekoje programą vykdyta sutartis dėl Suvestinio katalogo ir kitų Nacionalinės bibliotekos katalogų įrašų pateikimo Europos bibliotekos portale. 2013 m. į Europos biblioteką išsiųsta beveik 216 tūkst. bibliografinių įrašų.

Vykdyta ir kontroliuota LIBIS suvestinio katalogo e. paslauga – dokumentų skaitmeninių kopijų užsakymas, nustatant dokumentų autorių teises, atliekant užsakytų dokumentų kopijavimą ir apmokėjimą už paslaugą. Plėtojant „vieno langelio“ principą, įgyvendinta galimybė skaitytojams (pagal jiems bibliotekoje(-ose) suteiktas teises) užsakyti / rezervuoti bei gauti informaciją apie užsakytus / rezervuotus / išduotus dokumentus visose LIBIS bibliotekose.

Siekiant optimizuoti LIBIS bibliotekų serverinės įrangos atnaujinimo kaštus, pradėtas pirmasis viešųjų bibliotekų darbo centralizavimo etapas, kurio metu viešųjų bibliotekų LIBIS katalogai bus perkelti į Nacionalinės bibliotekos infrastruktūrą. 2013 m. perkelti Palangos miesto ir Panevėžio rajono viešųjų bibliotekų katalogai.

Sukurtas e. knygų gavimo iš leidėjų bei skolinimo veiklos modelis, pradėti e. leidinių skolinimo sistemos kūrimo darbai.

Vykdyti LIBIS programinės įrangos mokymai, apmokyti 236 Lietuvos bibliotekų darbuotojai.

2. Užtikrinti projekto „Bibliotekos pažangai“ pradėtos veiklos ir rezultatų tęstinumą LIBIS bibliotekose

Tikslo įgyvendinimui numatytas 1 **uždavinys**: vykdyti viešųjų bibliotekų koordinavimą mokymo ir mokymo poreikių tyrimo srityje.

Nacionalinė biblioteka, perėmusi 2012 m. užbaigto projekto „Bibliotekos pažangai“ sukurtus tinklus ir infrastruktūrą, siekė užtikrinti projekto rezultatų tęstinumą Lietuvos viešosiose bibliotekose. Siekdama tęstinio centralizuoto veiklų jungimo ir koordinavimo, Nacionalinė biblioteka tęsia šiuos išpareigojimus: centralizuotas informacinių sistemų palaikymas ir priežiūra, viešųjų bibliotekų specialistų kvalifikacijos atnaujinimas, situacijos nacionaliniu mastu stebėseną, tyrimai ir analizė, viešųjų bibliotekų veiklų viešinimas. Vykdyti darbai infrastruktūros atnaujinimo, tęstinio bibliotekininkų mokymo užtikrinimo, viešųjų ryšių ir gyventojų skatinimo priemonių palaikymo ir poveikio vertinimo srityse. Atnaujintos 2 bibliotekininkų mokymo programos, tobulinta dėstytojų kompetencija.

Įgyvendinant projektą „Bibliotekų specialistų mokymai“, atlikti profesinių ir bendrųjų kompetencijų poreikių tyrimai, išryškinę pageidaujamas mokymų formas, numatytos naujos 2014 m. kvalifikacijos kėlimo projekto gairės. Užtikrinant mokymo veiklų tęstinumą, svarbų vaidmenį vaidino apskričių ir savivaldybių viešosios bibliotekos, kuriose yra įrengti mokymo centrai.

2013 m. su Bilo ir Melindos Geitsų fondu pasirašyta bendradarbiavimo sutartis dėl naujo projekto „Bibliotekos pažangai 2“ įgyvendinimo Lietuvoje, kurį iš dalies finansuoja ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. 2013 m. gruodį prasidėjęs projektas truks trejus metus, jį įgyvendina Nacionalinė biblioteka. Projekto „Bibliotekos pažangai 2“ tikslas – sustiprinti Lietuvos bibliotekų gebėjimus tenkinti besivystančios bendruomenės poreikius ir įtvirtinti bibliotekas kaip tvarias bendruomenines institucijas, galinčias pagerinti Lietuvos žmonių gyvenimo kokybę. Projektas ugdyt bibliotekų darbuotojų gebėjimus kurti naujas gyventojų poreikius atitinkančias paslaugas, siekiant dar labiau prisidėti prie esminių strateginių Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir „Europa 2020“ tikslų, ypač skaitmeninės darbotvarkės, socialinės atskirties mažinimo ir mokymosi visą gyvenimą srityse.

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

Vertinimo kriterijaus kodas	Programos tikslų ir uždavinių vertinimo kriterijų pavadinimai ir mato vienetai	2013 metų vertinimo kriterijų reikšmės			Nepasiektų arba viršytų vertinimo kriterijų reikšmių priežastys (netinkamas planavimas, per ilgas derinimas, nepakankami administraciniai gebėjimai ir kita).
		Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdyto procentas	
1 tikslas. Atnaujinti LIBIS infrastruktūrą ir toliau plėtoti programinę įrangą, siekiant ją pritaikyti naujiems uždaviniams spręsti					
R-02-02-01-01	LIBIS infrastruktūros atnaujinimas, procentais (proc.)	0,26	0,26	100	
1 tikslo 1 uždavinys. LIBIS suvestinio katalogo tolimesnė plėtra ir integravimas į Europos biblioteką					
P-02-02-01-01-01	Bibliografinių įrašų, pateikiamų į suvestinį katalogą skaičius (tūkst.vnt.)	100,00	90,02	90,0	
P-02-02-01-01-02	Bibliografinių įrašų, integruotų į Europos biblioteką, skaičius (tūkst.vnt.)	1 560,0	1 550,0	99,4	
P-02-02-01-01-03	Skaitytojų užsakymų internetu augimas (proc.)	8,0	17,31	216,4	Planuojant nepakankami įvertinta 2012-2013 m. vykdytų projektų įtaka e. paslaugų plėtrai.
1 tikslo 2 uždavinys. LIBIS bibliotekų lokaliųjų sistemų vystymas ir palaikymas					

P-02-02-01-02-01	Atnaujintų kompiuterinių darbo vietų skaičius Lietuvos bibliotekose (vnt.)	30	4	13,3	Sumažinus finansavimą, kompiuteriai atnaujinti tik 2 valstybinės reikšmės bibliotekoms:
P-01 02-01-02-02	Atnaujintų kompiuterinių darbo vietų skaičius Nacionalinėje bibliotekoje, vnt.	25	20	80,0	
P-02-02-01-02-03	Naujų programinės įrangos versijų sukūrimas ir įdiegimas (vnt.)	4	6	150,0	Prie standartinio ketvirtinio PĮ atnaujinimo prisidėjo E-klasikos projekto PĮ, integruota į LIBIS.
P-02-02-01-02-04	Lietuvos bibliotekų darbuotojų mokymai (val.)	40	30	75,0	Sumažėjo apskričių VB poreikiai.
2 tikslas. Užtikrinti projekto "Bibliotekos pažangai" pradėtos veiklos ir rezultatų tęstinumą LIBIS bibliotekose					
R-02-02-02-01	Bibliotekininkų, apmokytojų naudotis informacinėmis technologijomis, skaičius	50	50	100	
2 tikslo 1 uždavinys. Vykdyti viešųjų bibliotekų koordinavimą mokymo ir mokymo poreikių tyrimo srityje					
P-02-02-02-01-01	Mokymų dalyvių skaičius	1000	2196	219,6	Planuojant nebuvo tinkamai įvertintas Bibliotekų specialistų mokymų projekto potencialas.

PROGRAMOS ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimo procentas
Iš viso asignavimų programai (1+2)	996,0	995,8	99,98
Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas	996,0	995,8	99,98
Iš jo:	996,0	995,8	99,98
1.1. bendrojo finansavimo lėšos			
1.2. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	-	-	-
1.3 tikslinės paskirties lėšos ir pajamų įmokos	-	-	-
2. Kiti šaltiniai (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos)	-	-	-

III. PLANUOJAMI ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETAI

2014 m. veiklos prioritetai:

1. Infrastruktūrinių sąlygų, reikalingų įgyvendinti Nacionalinei bibliotekai teisės aktais nustatytas veiklas, gerinimas

Nuo 2008 m. vykdoma Nacionalinės bibliotekos pagrindinio pastato rekonstrukcija lieka esminiu prioritetu siekiant tinkamo Nacionalinės bibliotekos funkcijų vykdymo. 2014 m. planuojama tęsti parengiamuosius statybos-montavimo darbus ir parengti naujos Nacionalinės bibliotekos dokumentų fondo saugyklos galimybių studiją. Kitam ilgalaikiam Nacionalinės bibliotekos veiklos prioritetui – Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) plėtrai – užtikrinti 2014 m. bus atnaujinama LIBIS strategija ir parengtas jos modernizavimo planas. Efektyvesnę LIBIS funkcionavimą užtikrins LIBIS bibliotekų katalogų perkėlimas į Nacionalinės bibliotekos infrastruktūrą.

2. LIBIS bibliotekų komunikacijos ir žmogiškųjų išteklių stiprinimas

Projektas „Bibliotekos pažangai 2“ užtikrina tolesnę Lietuvos viešųjų bibliotekų, kaip tvarių bendruomeninių institucijų, galinčių pagerinti Lietuvos žmonių gyvenimo kokybę, stiprinimą. Toliau prioritetu tampa Lietuvos integralios informacinės sistemos bibliotekų komunikacijos ir žmogiškųjų išteklių stiprinimas, vykdomas per bibliotekų darbuotojų gebėjimų kurti naujas visuomenės poreikius atitinkančias paslaugas ugdymą, projektinės veiklos vykdymą, bibliotekų veiklos socialinio poveikio tyrimus, viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su verslu, vietos valdžios institucijomis bei nevyriausybinėmis organizacijomis skatinimą. Lygia greta Nacionalinė biblioteka vykdys ir koordinuos Lietuvos integralios informacinės sistemos bibliotekų veiklos tyrimus, viešins ir joms šių bibliotekų veiklas atstovaus, teiks metodinę pagalbą ir konsultacijas bibliotekų specialistams, kaups, analizuos ir skleis Lietuvos bibliotekų veiklos statistinius duomenis.

3. Skaitmeninės bibliotekos funkcijų plėtra

Greta tradicinio spaudinių, duomenų bazių ir kitų dokumentų komplektavimo vyksta intensyvus skaitmeninto turinio kūrimas, perkeliant į virtualią erdvę lietuvių literatūros klasikos kūrinius (E. klasikos portalas) ir plėtojant Virtualią elektroninio paveldo sistemą. Skaitmeninto turinio ir jo metaduomenų pagrindu kuriamos naujos kartos e. paslaugos, tokios kaip semantinė paieška. Nacionalinėje bibliotekoje, kaip tarpinstitucinio skaitmeninimo šalies mastu veiklas koordinuojančioje organizacijoje, rengiamos sąlygos skaitmeninimo stebėsenos organizacinėms ir administracinėms priemonėms sukurti. Pradėtas e. katalogų kokybės kontrolės ir administravimo mechanizmo kūrimas, vieningos paieškos Nacionalinės bibliotekos kataloguose priemonių diegimas. Daug dėmesio skiriama interaktyvių elektroninių viešųjų paslaugų portalo www.ibiblioteka.lt funkcionalumui didinti, užtikrinant galimybę visoms LIBIS bibliotekoms teikti elektronines paslaugas vieno langelio principu.

Numatomos veiklos efektyvumo gerinimo kryptys

1. Gerinti sąlygas informacinių paslaugų plėtrai Nacionalinėje ir LIBIS bibliotekose.
2. Tęsti bibliotekos struktūrinius ir funkcinius pokyčius, užtikrinti nuolatinį Nacionalinės bibliotekos darbuotojų kompetencijų augimą siekiant naujos organizacinės kompetencijos atsiradimo.
3. Tobulinti organizacinę Nacionalinės bibliotekos veiklos valdymo struktūrą, glaudžiau siejant strateginių veiklų planavimą ir valdymą su vykdomų projektų planavimu ir valdymu.

Generalinis direktorius

Renaldas Gudauskas